

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 28ΗΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1957

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Η. ΠΟΥΛΙΤΣΑ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΑΓΓΕΛΙΑ ΘΑΝΑΤΟΥ

Ὁ κ. **Πρόεδρος**, ἀρχομένης τῆς συνεδρίας, ἀγγέλλει, ὡς κάτωθι, τὸν θάνατον τοῦ τακτικοῦ μέλους **Μιχαὴλ Στεφανίδου**, συμβάντα τῇ 25 Νοεμβρίου ἐ. ἔ.

Περίλυπος ἀνακοινῶ καὶ ἐπισήμως τῇ Ἀκαδημίᾳ τὸν θάνατον καὶ ἄλλου ἀγαπητοῦ καὶ διακεκριμένου συναδέλφου, τοῦ τακτικοῦ μέλους αὐτῆς ἐν τῇ Τάξει τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν Μιχαὴλ Κ. Στεφανίδου, ἐπισυμβάντα ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ λήγοντος μηνός, μετὰ προηγηθεῖσαν μακρὰν νόσον. Ἐκ τῆς πολυῦμνητου νήσου Λέσβου καταγόμενος, (ἔνθα ἐγεννήθη τῷ 1868), ἐσπούδασεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν φυσικὰς ἐπιστήμας, ἐπιδοθεὶς συνάμα καὶ εἰς φιλολογικὰς σπουδὰς, ἀναγορευθεὶς τῷ 1893 διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ φυσικαῖς ἐπιστήμας. Μετὰ ταῦτα ἐνησχολήθη εἰδικῶς περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, καὶ δὴ περὶ τὴν ἔρευναν καὶ κριτικὴν τῶν ἀρχαίων φυσιογνωστικῶν κειμένων καὶ τῆς ἀρχαίας ὁρολογίας, τὸ πρῶτον τότε ὑπ' αὐτοῦ γενομένην, διαμορφώσας πρότυπον σύστημα ἐρεύνης καὶ μάθημα τῆς ἱστορίας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἔχοντα βάσιν τὴν ἐμπειρίαν καὶ κέντρον τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, καὶ καταστήσας αὐτόνομον τὴν ἱστορίαν τῶν ἐπιστημῶν. Ὁ νέος οὗτος ἐπιστημονικὸς κλάδος εἶχε καὶ ἔχει ἰδιαιτέραν ὄλως σημασίαν διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην, ὡς ἐρειδόμενος πρωταρχικῶς ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλοσοφίας. Διότι ἀναγνωρίζεται καὶ ὁμολογεῖται, ὅτι οἱ Ἕλληνες φιλόσοφοι ὑπῆρξαν οἱ πρωτοπόροι τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης καὶ οἱ θεμελιωταὶ τῶν ἐπιστημονικῶν κατακτήσεων τῶν τελευταίων αἰώνων, ὡς καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ἔτι καὶ σήμερον. Διδάξας ἀρχικῶς ὡς καθηγητὴς τῶν φυσικῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ Μυτιλήνης, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1896 μέχρι τοῦ 1912, εἰσήγαγε πλήρη σειρὰν φυσικῶν μαθημάτων, ἐν συνδυασμῷ

πρὸς τὴν ἱστορίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Ἀπὸ τοῦ 1913 μέχρι τοῦ 1926 διετέλεσε συντάκτης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τοὺς φυσιογνωστικούς ὄρους. Τῷ 1910 ἐγένετο ὑφηγητὴς τῆς ἱστορίας τῆς χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν, τῷ δὲ 1924 διωρίσθη ἔκτακτος καθηγητὴς τῆς ἐκτάκτου αὐτοτελοῦς ἔδρας τῆς ἱστορίας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἔδρας τὸ πρῶτον τότε ἰδρυθείσης ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ καὶ μοναδικῆς, διότι ἐν οὐδενὶ ἄλλῳ Πανεπιστημίῳ ὑφίστατο τοιαύτη ἔδρα. Τῷ 1935 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητὴς τῆς διαληφθείσης ἔδρας, διατελέσας μέχρι τοῦ 1938, ὅτε συμπληρώσας τὸ νόμιμον ὄριον ἡλικίας, ἀπεχώρησε τῆς ὑπηρεσίας, ὀνομασθεὶς ὁμότιμος καθηγητὴς. Κατὰ τὸ ἔτος 1938, ἐξελέγη τακτικὸν μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ἐν τῇ Τάξει τῶν Θετικῶν Ἐπιστημῶν, ἃς ἐκόσμησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Πρὸς τούτοις ἐγένετο μέλος τῶν κυριωτέρων ξένων ἐπιστημονικῶν ἰδρυμάτων φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῆς Γερμανικῆς Ἐταιρείας, τῆς Ἐταιρείας τοῦ Ῥήνου, τῆς Διεθνοῦς Ἀκαδημίας καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Ἐταιρείας ἱστορίας τῶν ἐπιστημῶν.

Ἐκ τῆς πλουσίας συγγραφικῆς του δράσεως ἔστωσαν μνημονευτέα τὰ ἑξῆς ἔργα: Ἡ Ὄρουκτολογία τοῦ Θεοφράστου, ἦτοι αἱ ὄρουκτολογικαὶ τῶν ἀρχαίων γνώσεις (1897), Ψαμμοργικὴ καὶ Χημεία (1909), Περὶ τῶν ποτίμων ὑδάτων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις (1901), Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν (1920), Ἀρχὴ καὶ χρησιμότης τῆς ἱστορίας τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν (1920), Ὁ Ἀριστοτέλης ὡς φυσιοδίφης (1915), Αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι ἐν Ἑλλάδι πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως (1926), Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν (1938). Συνέγραψε δὲ καὶ φιλοσοφικὰ ἔργα, τὴν «Inertie Polymorphe», (β' ἔκδ. 1929), περὶ πολυμόρφου καθολικῆς ἀδρανείας ἐν τῷ φυσικῷ, ἠθικῷ καὶ ἱστορικῷ κόσμῳ, καὶ τὴν «Histoire naturelle des mots» (β' ἔκδ. 1940), φυσιογνωστικὴν θεωρίαν τῆς γενέσεως τῆς γλώσσης. Πρὸς τούτοις ἔγραψε καὶ πολλὰς διατριβὰς, δημοσιευθείσας ἐν ἑλληνικοῖς καὶ ξένοις περιοδικοῖς, καὶ ἀνεκοίνωσεν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ πολλὰς μελέτας, δημοσιευθείσας ἐν τοῖς Πρακτικοῖς αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ περὶ τὴν λογοτεχνίαν ἠσχολήθη, δημοσιεύσας ὑπὸ τὸν τίτλον «Λογοτεχνήματα» διηγήματα καὶ ποιήματα αὐτοῦ.

Ὡς ἄνθρωπος ὑπῆρξεν εὐγενής, εὐθύς, ἀνυπόκριτος, χρηστὸς καὶ ἀγαθός, περιβαλλόμενος διὰ τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ τῷ Πανεπιστημίῳ συναδέλφων του.

Τοιοῦτον διαπρεπῆ ἐπιστήμονα καὶ ἐκλεκτὸν συνάδελφον συνωδεύσαμεν προχθὲς εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν. Ἀλλὰ θὰ διατηρήσωμεν μετὰ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ ἐπὶ μῆκιστον τὴν σεπτὴν μνήμην του, διὰ τὰς ὑπηρεσίας του πρὸς τὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὰς περικοσμούσας αὐτὸν ἀρετάς.